GSK S4 04 (M)
Exam. Code : SKM6D

কাব্য, স্মৃতি আৰু ভাষাবিজ্ঞান

ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক

সংস্কৃত

পাঠ্যবিষয় ০৪

খণ্ড ঃ ২

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

অধ্যাপিকা মঞ্জুলা দেৱী, সংস্কৃত বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
অধ্যাপিকা সুদেষ্ণা ভট্টাচার্য, সংস্কৃত বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
ড° ইন্দিৱা শইকীয়া বৱা, সংস্কৃত বিভাগ, প্রাগজ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়

সমন্বয়ৱক্ষী ঃ ড° ইন্দ্রানী ডেকা, সহকাৰী অধ্যাপিকা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	**অৱিহণা যোগাইছে**
৮-১২	ড° জগদীশ শর্মা, সহযোগী অধ্যাপক, সংস্কৃত বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
১৩-১৪	অধ্যাপিকা সুদেষ্ণা ভট্টাচার্য, সংস্কৃত বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়

সম্পাদনা ঃ

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ ড° জগদীশ শর্মা, সহযোগী অধ্যাপক, সংস্কৃত বিভাগ, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
(অধ্যায় ১৩, ১৪)
ড° ভাৰতী গোস্বামী, সহযোগী অধ্যাপিকা, সংস্কৃত বিভাগ, বি বৰুৱা মহাবিদ্যালয়
(অধ্যায় ৮—১২)

গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ ড° ইন্দ্রানী ডেকা, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্তবিশ্ববিদ্যালয়

প্রথম প্রকাশ ঃ ডিচেম্বৰ, ২০১৯

Copyright © Krishna Kanta Handiqui State Open University

This Self Learning Material (SLM) of the Krishna Kanta Handiqui State Open University is made available under a Creative Commons Attribution-Non Commercial-Share Alike 4.0 License (international): http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/
For the avoidance of doubt, by applying this license KKHSOU does not waive any privileges or immunities from claims that it may be entitled to assert, nor does KKHSOU submit to the jurisdiction, courts, legal processes or laws of any jurisdiction.

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাওঁ, ৰাণী গেট, গুৱাহাটী- ৭৮১০১৭
উপমুখ্য কার্যালয় ঃ হাউচফেড কমপ্লেক্স, দিচপুৰ, গুৱাহাটী - ৭৮১০০৬ ;
Web : www.kkhsou.in

খণ্ড পৰিচয় - ২

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ে আগবঢ়োৱা ষাণ্মাসিক পদ্ধতিৰ স্নাতক পাঠ্যক্রমৰ সংস্কৃত বিষয়ৰ ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ চতুর্থ পাঠ্যবিষয়ৰ দ্বিতীয় খণ্ডৰ বাবে এই পাঠখিনি প্রস্তুত কৰা হৈছে। এই খণ্ডটিত যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ সাধাৰণ পৰিচয়ৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। ইয়াত সর্বমুঠ সাতটা অধ্যায় আছে।

পাঠ্যবিষয়টিৰ অধ্যায়সমূহ হ'ল—

অধ্যায় ৮ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ সাধাৰণ পৰিচয়
অধ্যায় ৯ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ 'ব্যৱহাৰ'ৰ ধাৰণা
অধ্যায় ১০ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ - অধ্যায় ঃ সাক্ষী প্রকৰণ
অধ্যায় ১১ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ দায়ভাগপ্রকৰণ
অধ্যায় ১২ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ ঋণাদানপ্রকৰণ
অধ্যায় ১৩ ঃ ভাষাতত্ত্ব (সাধাৰণ আলোচনা)
অধ্যায় ১৪ ঃ ভাষা বিজ্ঞান (সাধাৰণ আলোচনা)

এই খণ্ডটি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ লগে লগে সোঁ তথা বাঁওফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব পাৰিব। এইবোৰে আপোনাক মূল পাঠত উল্লেখ কৰা দৰকাৰী ধাৰণাসমূহ সৰল অর্থত বুজি পোৱাত সহায় কৰিব। 'জানি থোৱা ভাল' বাকচবোৰৰ যোগেদি আপুনি মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূর্ণ তথ্যৰ বিষয়ে জ্ঞান লাভ কৰিব। আকৌ 'অগ্রগতি নিৰীক্ষণ' যোগে আগবঢ়োৱা প্রশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্রগতি সম্পর্কে স্বপৰীক্ষণৰ সুবিধা প্রদান কৰিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্রশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া 'অগ্রগতিৰ খতিয়ান'ৰ সৈতে ৰিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়বোৰৰ শেষত 'আৰ্হি প্রশ্ন' হিচাপে কেইটিমান আৰ্হি প্রশ্ন তুলি দিয়া হৈছে। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে 'অধিক জানিবলৈ' শিতানত উল্লেখ থকা গ্রন্থসমূহ সাৰথি স্বৰূপ। আপুনি বিশদভাৱে কোনো বিষয় জানিবলৈ হ'লে সেইকেইখন অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ৮ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ সাধাৰণ পৰিচয় **১২৯-১৪৩**

যাজ্ঞৱল্ক্য ঃ মনু আৰু যাজ্ঞৱল্ক্য, কেটিলীয় অর্থশাস্ত্র আৰু যাজ্ঞৱল্ক্য; যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতিৰ বিষয়বস্তু, যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতিৰ ৰচনাকাল, যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতিৰ সংকলন, যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতিৰ টীকা।

অধ্যায় ৯ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ 'ব্যৱহাৰ'ৰ ধাৰণা **১৪৪-১৫৭**

'ব্যৱহাৰ' শব্দৰ অর্থ আৰু ব্যুৎপত্তি; স্মৃতিশাস্ত্রত 'ব্যৱহাৰ'ৰ অর্থ; 'ব্যৱহাৰ'ৰ লক্ষণ; 'ব্যৱহাৰ'ৰ প্রয়োজন; 'ব্যৱহাৰ'ৰ প্রকাৰভেদ; চতুৰপাদ ব্যৱহাৰ; ব্যৱহাৰপদ (বিবাদস্থান)।

অধ্যায় ১০ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ - অধ্যায় ঃ সাক্ষী প্রকৰণ **১৫৮-১৬৮**

মূলপাঠ; সাক্ষী ঃ সংক্ষিপ্ত আলোচনা।

অধ্যায় ১১ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ দায়ভাগপ্রকৰণ **১৬৯-১৮১**

দায়ভাগ ঃ মূলপাঠ (২৫ টা শ্লোক); দায়ভাগ ঃ সংক্ষিপ্ত আলোচনা।

অধ্যায় ১২ ঃ যাজ্ঞৱল্ক্যস্মৃতি ঃ ব্যৱহাৰ-অধ্যায় ঃ ঋণাদানপ্রকৰণ **১৮২-১৯৪**

মূলপাঠ (২০ টা শ্লোক); ঋণদান ঃ সংক্ষিপ্ত আলোচনা।

অধ্যায় ১৩ ঃ ভাষাতত্ত্ব (সাধাৰণ আলোচনা) **১৯৫-২০৭**

ভাষাতত্ত্ব শব্দৰ অর্থ; ভাষাতত্ত্ব আৰু ভাষাবিজ্ঞানৰ সম্বন্ধ; ভাষাতত্ত্বৰ বিষয়বস্তু; সংস্কৃতভাষা আৰু ইয়াৰ ভাষাতত্ত্ব ঃ ভা-ৰোপীয় ভাষাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আৰু সংস্কৃত, ভা-ৰোপীয় ভাষাৰ বিভাগসমূহ, বৈদিক আৰু লৌকিক সংস্কৃতৰ প্রভেদ; ভাষাতত্ত্বৰ প্রয়োজনীয়তা।

অধ্যায় ১৪ ঃ ভাষা বিজ্ঞান (সাধাৰণ আলোচনা) **২০৮-২১৯**

ভাষা বিজ্ঞান শব্দৰ অর্থ; ভাষা বিজ্ঞানৰ বিষয় বস্তু ঃ ধ্বনি বিজ্ঞান (সংস্কৃত ভাষা প্রসঙ্গত), পদ বিজ্ঞান (সংস্কৃত ভাষা প্রসঙ্গত), শব্দ ব্যুৎপত্তি বিজ্ঞান বা শব্দার্থ বিজ্ঞান (সংস্কৃত ভাষা প্রসঙ্গত), বাক্য বিজ্ঞান (সংস্কৃত ভাষা প্রসঙ্গত), ধ্বনি পৰিৱর্তনৰ নিয়ম (সংস্কৃত ভাষা প্রসঙ্গত); ভাষা বিজ্ঞানৰ প্রয়োজনীয়তা।

প্রসঙ্গ পুথিঃ (পাঠ্য বিষয়ৰ আটাইকেইটা অধ্যায়ৰ বাবে) **২২০-২২১**